

**Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde,
Reuvenplaats 2, 2311 BE Leiden
e-mail: kitlv@kitlv.nl**

Achmad Djoeneri

Transcriptic Summary

[01:03] Ik heet Achmad Sabarie Djoeneri, geboren op 5 september 1946. Ik ben geboren aan de Waneweg, Lelydorpplan.

[02:10] Mijn ouders zijn geboren in Suriname. Mijn vader is in Lelydorp en mijn moeder in Braamspunt, Commewijne geboren. Mijn opa van moederskant was een visser. Daarna waren mijn opa en oma naar Lelydorp verhuisd en zijn ondernemers geworden, ze hadden een warung en volgens mij hebben mijn vader en moeder elkaar daar gevonden. Mijn ouders hebben samen vier kinderen gekregen. Ik ben de oudste. Mijn ouders waren gescheiden toen mijn jongste broertje net geboren was. Ik was 7, 8 jaar oud.

[05:42] Mijn ouders waren landbouwers en ze maakten houtskool. In die tijd was er veel vraag naar houtskool. Het werd met een ezelskar naar Paramaribo vervoerd. Op de plek waar de houtskool werd gemaakt werd daarna groenten geplant en dat groeide heel goed.

[07:18] Ik groeide op bij opa en oma en was erg aan hun gehecht. Maar mijn oma overleed heel jong; zij was pas 45, en ik moest terug naar mijn vader. Het boterde niet met mijn stiefmoeder, ook bij mijn eigen moeder lukte het niet, vanwege mijn stiefvader. Uiteindelijk ben ik via opa van vaderskant terechtgekomen bij een tante. Ik heb een heftige jeugd gehad; daarom doe ik het nu anders voor mijn kinderen.

[08:44] Ik ging op mijn zesde naar school in Lelydorp, bij het politiebureau daar was er een school, de Gaineschool. Dat was een openbare school. Ik moest lopen naar het Lelydorpplan, 3 tot 4 uur lopen op blote voeten. Blote voeten, wij hadden nooit schoenen aan. Soms reed ik met de trein. Het was een locomotief met wagons die de namen van slaven kregen: Baron, Boni, Kodjo en Joli Coeur. Het was een locomotief die reed van Beekhuizen (Paramaribo) naar Onverwacht. Dat was toen de route.

[10:53] Ik zat drie jaar op de Gaineschool. Toen ik 9 was kwam Pater Spekman bij mijn opa op bezoek. Hij kwam iedere zondag. Mijn opa en oma, dat was de nieuwe vrouw van mijn opa

omdat mijn eerste oma al overleden was, verkochten Javaanse lekkernijen aan huis en andere dingen zoals groenten en droge vis. Pater Spekman sprak goed Javaans, hoog Javaans. Hij vroeg mijn opa om mij naar school te sturen aan de Kopiweg. Mijn opa stemde daarin toe. Dat was vanaf de vierde klas. Ik ging naar de kerk en ben gedoopt.

[13:40] Ik heb een katholieke naam gekregen bij de doop. Ik kreeg de naam Petrus. Ik heb het eigenlijk nooit gebruikt. De school aan de Kopiweg was een gemengde school. Daar zaten niet alleen Javanen. Er waren ook indianen, creolen en Hindostanen. Ik ging elk jaar over, want ik was toch een goede leerling.

[14:56] Ik was een goede leerling. Ik wist toen al wat ik wilde. In ieder geval wilde ik niet worden wat mijn vader was, wel wat mijn opa was, namelijk ondernemer. Niet dat ik het landbouw werk niet goed vond, maar ik heb van hem geleerd, ga naar school, wordt niet als je vader. Ik leerde het landbouwersvak niet van hem. Ik werd daar dus niet in gestimuleerd en ik zou het zelf ook niet willen. Ik wilde monteur worden. Het begon met het onderhouden van een fiets en later monteren, in elkaar zetten van een fiets.

[16:15] Ik was 12 bijna 13 toen ik klaar was met de lagere school. Mijn moeder zat in Wageningen. Haar man, mijn stiefvader, had daar een baan gevonden, door Pater Spekman. Omdat mijn opa al te oud werd om mij te verzorgen ging ik naar mijn moeder. Ik heb in Wageningen de technische school, de LTS, gevolgd.

[17:29] Ik had geen moeite met de verhuizing. Het was een nieuwe omgeving. Mijn stiefvader was veranderd. Hij was een prettiger man geworden. Ik denk dat mijn moeder mij heeft gemist en ik onbewust haar ook. Het ging verder goed en daarom ben ik bij hun gebleven. Ik heb de vierjarige technische opleiding afgemaakt en ben daarna gaan werken, in Wageningen bij de Stichting Machinale Landbouw. Ik was pas 16 en kreeg daar een verdere opleiding onder een systeem van wat nu werken en leren wordt genoemd.

[25:49] Wageningen is een leuke plek. Ik heb alleen maar positieve en leuke herinneringen. Ik heb veel vrienden daar gemaakt. Wageningen was een goede werkgever. Alles was goed geregeld ik werd goed betaald, ook de verzekeringen waren goed geregeld. Ik begon als landarbeider, maar door mijn technische opleiding en de verdere bedrijfsopleiding die ik heb gehad, werd ik belast met de machines. Op mijn 20ste was ik voorman. Ik beheerde het wagenpark. Na ongeveer 3 jaar en enkele opleidingen werd ik bevorderd. Ik werd assistent bedrijfsleider, ik deed de planning van het werk: wanneer ploegen, wanneer nat maken, enzovoorts. Ik had een goede positie en had privileges die bij mijn functie hoorden.

[32:58] Ik ben weggegaan omdat er een omslag kwam in het bedrijf. Het bedrijf ging langzamerhand over in Surinaamse handen. Ik zag aan de nieuwe Surinaamse bazen die kwamen dat ze anders werkten. Die waren afgestudeerd uit Nederland en gingen de baas spelen terwijl ze niet zoveel ervaring hadden. Al vóór de onafhankelijkheid zei mijn baas die al voortekenen had dat het niet goed zou gaan, 'nu het nog kan moet je naar NL gaan, ik heb een adres voor je en daar kan je verder leren'.

[36:14] Ik besloot werk te zoeken op een terrein waar ik mee bekend was. Ik heb bij verschillende plaatsen gesolliciteerd, o.a. bij de NS in Utrecht, ook bij andere bedrijven en vond een baan in Poeldijk. Ik draaide daar een kraan, op de sloop. Ik deed dat 2 maanden. Ondertussen ben ik doorgedaan met solliciteren.

[37:34] Ik volgde in de avonduren Rotterdam een opleiding in de hydrologie, 1 keer per week. Ik was nog jong en wilde doorgaan. Uit mezelf besloot ik ook een Mavo-opleiding te volgen. Dat deed ik om de Nederlandse taal beter te kunnen beheersen. Ik heb ook natuurkunde en wiskunde gedaan. Ik betaalde zelf voor de opleiding. Als mijn baas dat voor mij zou hebben betaald zou ik niet makkelijk weg hebben kunnen gaan.

[44:13] Door mijn werk had ik een groot netwerk gekregen. Ik had een grote verantwoordelijkheid en werkte zelfstandig. Ik heb een auto gekregen, moest demonstraties doen, ik heb aan acquisitie gedaan, heb machines vernuftiger gemaakt, sneller laten draaien en dat soort dingen. De concurrentie zag wat ik kon. In 1987 werd ik tijdens mijn vakantie in Amerika gebeld. Ik kreeg een interessant aanbod die ik had aangenomen. Zo veranderde ik van werkgever. Ik werkte goed en klanten zijn tevreden met mij.

[47:30] Op gegeven moment vroegen klanten aan mij 'waarom begin je niet voor jezelf?' Ik zei ik heb geen geld, hoe moet ik dat doen. Ze zeiden, je hebt toch klanten. Door de klanten werd ik gestimuleerd om het zelf te doen. Een van ze heeft mij geadviseerd en heeft gezegd je moet alles op een rij zetten, hoeveel klanten heb je en hoeveel zou je aan je kunnen binden.

[49:29] Zo besloot ik in 1995 zelf te beginnen. Je moet durven de kennis die je hebt in te zetten voor je eigen bedrijf.

[51:36] Ik heb ontslag aangevraagd. Ik heb niet eens gewacht totdat het goed ging met mijn bedrijf. Ik heb mijn baas gezegd dat ik voor mezelf wilde beginnen en vroeg aan hem om mij te helpen. Hij zei hoe wil je dat doen? Je hebt niet eens geld. Maar ik hield voet bij stuk. Ik zei, ik wil nu voor mezelf beginnen. Ik had drie maanden opzegtermijn. Dat was goed, ondertussen deed ik mijn voorbereidingen. Ik heb binnen een maand alle formaliteiten geregeld, inschrijving bij de KvK en meer van die formaliteiten en ik begon. Het waren uiteindelijk klanten die vertrouwen hadden in mij, die mij hadden geholpen. Ik heb afspraken met hun gemaakt. Jullie komen met opdrachten, maar wel binnen 14 dagen betalen. Ik zocht naar krediet voor 30 dagen om materiaal, onderdelen enz. aan te schaffen. Ik maakte een opdracht af, kon binnen het termijn mijn lening betalen en zo ging ik verder totdat ik een eigen kapitaal had opgebouwd. Ik had geen moeite om opdrachten te krijgen.

[53:45] Ik groeide snel, kon niet meer thuis werken en moest een loods huren. Ik had meer werk dan ik aankon en dat kon ik niet meer thuis doen. Ik moest personeel aannemen en had een ruimte nodig. Ik kon van de bank geld lenen. Zo is het gegaan.

Ik begon met 100 gulden maar mijn bedrijf is nu, in deze tijd van crisis 1,5 tot 2 miljoen waard. En het gaat nog steeds goed.

Ik heb klanten in het buitenland Frankrijk, Zweden, Zwitserland, Duitsland. Dat was vanaf het begin zo geweest.

[59:30] Mijn zoons zullen het van mij overnemen. Zij werken nu samen met mij in het bedrijf. Ik doe het hoog nodige en doe het langzamerhand een beetje rustig aan.

[1:00:43] Ik heb in 1989 een ernstige ziekte overleefd. Ik had het gemerkt toen ik naar Frankrijk moest reizen voor een klus. Ik kon mijn overhemd niet meer in de hals dichtknopen, terwijl ik niet was aangekomen. Ik ben naar de huisarts gegaan en die vroeg mij een scan te maken. Ik deed het bij het Lange Land Ziekenhuis. De radioloog heeft röntgen foto's gemaakt en heeft zijn collega ook laten kijken. Een stukje weefsel genomen om een kweekje te maken en zo werd de diagnose gesteld dat ik schildklier kanker had. Ik viel bijna als een baksteen op de grond. Dat was een grote klap. Ik voelde me namelijk niet ziek en toch had ik iets in mijn

lichaam dat fataal kon zijn. Ik werd binnen twee weken geopereerd. Na de operatie vertelde de chirurg mij dat het kwaadaardig gezwel weg is gehaald maar dat een stemband zenuw was geraakt en dat ik daardoor niet zal kunnen praten. Mijn stem zou kunnen terugkomen, maar misschien ook niet. Dat was de tweede grote klap die ik moest verwerken.

[1:13:40] Doordat ik mij stem verloor kon ik mijn werk niet doen. In mijn werk moet ik met klanten praten om uit te zoeken aan welke eisen een machine moet voldoen. Machines worden op maat gemaakt. Ik werd afgekeurd, maar ik wilde dat niet accepteren. Ik zei ik wil werken, ik kan wel niet praten maar ik kan dingen doen door te wijzen, te schrijven. Dat heb ik ook gedaan, maar kwam door mijn ziekte tot het besef dat het pijn doet om op een zijlijn te worden gezet. Ik voelde me diep ongelukkig en zo is ook het idee gegroeid om voor mezelf te beginnen.

[1:23:05] Ik heb mijn weg in Nederland kunnen vinden doordat ik de stelregel 'als er een wil is, is er een weg' gevolgd heb. Je moet je niet afhankelijk opstellen. Als je iets niet weet, is er altijd iemand aan wie je het kan vragen!. Ik heb geen moeite om te laten merken dat ik iets niet weet. Je moet blijven zoeken en niet opgeven als je het antwoord bij één persoon of bij één loket niet hebt gekregen. Zo ben ik ver gekomen. Ik ben niet iemand die kan toekijken, dat schiet niet op. Ik help ook graag. Als ik zie dat het iemand niet lukt, help ik.

[1:32:08] Ik werd niet gedwongen om gedoopt te worden. Ik werd verzorgd door mijn opa en mijn opa deed wat hij vond dat beter is voor mij. Dus toen Pater Spekman hem in heel beleefd Javaans gevraagd had of hij het goed vond dat ik met hem meeding om een goede opleiding te volgen, gaf mijn opa toestemming. Ik ging naar school, ging naar de kerk, werd gedoopt en werd zelfs misdienaar. Ik wilde dat allemaal zelf.

[1:34:33] Nu doe ik niet veel aan de RK godsdienst. Het is niet zo dat het onbelangrijk is in mijn leven, maar ik beleef het van binnenuit. Wat anderen doen moeten ze zelf weten. Ik ben geboren in een islam gezin, maar ik ben ook gedoopt door Pater Spekman. Op gegeven moment ben je getrouwd op islam manier en heb je vrienden en ben ik weer terug bij de Islam. Ik kwam in aanraking weer met de mensen van mijn islam origine. Als ik katholieke vrienden zou hebben gehad was ik misschien veel meer katholiek dan nu. Ik voel geen verschil tussen catholicisme en de islam. Ik ben niet een moslim die vijf keer per dag bidt. Ik heb de islam niet omarmd; het is nog niet de tijd daarvoor misschien. Ik geloof wel dat er een god bestaat of het Jezus Christus is of Allah het maakt niet uit. Als ik iets doe wil ik het goed doen. Als ik het nog niet kan doe ik het niet. Ik leef nu goed met anderen en dat is goed zo. Ik heb nu vrienden gevonden die bezig zijn met de Islam. Bij hun voel ik me ook goed. Zo simpel is het. Ik vind dat mijn samenzijn met hun mij versterkt. Ik hoef niet te doen wat zij doen en niemand kan mij dat ook voorschrijven. Voor mij geldt alleen wat je van binnenuit voelt en ik respecteer. Mijn stelregel is dat je in je leven niemand moet bedonderen.

[1:37:18] Ik bid. Ik bid nog steeds elke dag. Ik dank voor wat ik heb en ik vraag.....iedere avond.

[1:45:53] Ik heb van mijn ziekte veel geleerd. Dat was een test in mijn leven. Ik heb meegemaakt hoe moeilijk het kan zijn in het leven. Ik heb dat doorbroken en dat het zo goed gaat met mij heeft mij veel bewuster gemaakt.

[1:47:20] Ik ben niet goed geschoold, maar ik heb gezocht en mezelf gedwongen om te leren. Ik heb 5 jaar gestudeerd naast werken, drie keer in de week. Ik heb mijn levenlang geleerd. Pas na mijn 50ste ben ik opgehouden met leren. Ik heb de stap genomen en gedurfd. Ik denk

dat ik het zakelijk inzicht heb van mijn opa. Ricardo lijkt het meest op mij. Ricardo is zakelijk ingesteld. Humphrey is een harde werker en is socialer ingesteld. Hij is iemand die iets om handen moet hebben, terwijl Ricardo zich veel meer inlaat met zakelijke contacten.

[2:04:50] Mijn advies aan jongeren zou zijn, om te proberen een goede opleiding te volgen en offers te nemen om iets te bereiken. Jong zijn en daarvan genieten is goed, maar kijk ook vooruit. Maak gebruik van de mogelijkheden die Nederland land jullie biedt, want anderen die in Suriname of in Indonesië wonen hebben dat niet.

[2:10:55] Ik hou van muziek. Mijn muzikaliteit heb ik volgens mij van mijn opa. Mijn opa was fluitist. Hij speelde altijd s'avonds voor mij. Hij pakte zijn fluit en vertelde mij verhalen en zo sliep ik in. Hij heeft het mij niet geleerd. Hij had het te druk met zijn winkel. Het zit wel in de genen. Ik was 16 toen ik in Wageningen gitaar begon te spelen.

[2:17:35] Nu heb ik bereikt wat ik heb willen bereiken en heb ik mijn oude hobby weer opgepakt. Ik heb veel geïnvesteerd in apparatuur. Ik ontmoette veel mensen die wilde spelen en zo heb ik langzamerhand installatie en instrumenten aangeschaft. Nu heb ik de ruimte om te spelen. In mijn nieuwe kantoorruimte kan ik naar hartenlust oefenen met mijn band. Ik ben nu opa en ik heb een lieve vrouw die mij steeds gesteund heeft. Haar steun is voor mij belangrijk. Wij hebben vertrouwen in elkaar. Zonder vertrouwen zou het niet lukken